

การบริหารจัดการและโมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธ
กับการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรม
ในหมู่บ้านชุมชนจังหวัดนครสวรรค์*

PUBLIC MANAGEMENT OF SMART BUDDHIST CITIES MODEL
FOR ENHANCEMENT OF MORALS AND ETHICS TO THE QUALITY
OF LIFE IN COMMUNITY NAKHON SAWAN PROVINCE

อัครเดช พรหมกัลป์

Akkaradecha Brahmakappa

รัตติยา เหนืออำนาจ

Rattiya Nua-amnat

อาภรณ์ เลิศไพบรود

Aponrat Lertpaired

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: rattitik.prom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการและโมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธกับการยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมในหมู่บ้านชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีการศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูป/คน การประชุมแกนนำในระดับพื้นที่ จำนวน 41 รูป/คน การขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ผ่านการประเมินผลโครงการด้วย CIPPI Model โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับแกนนำและคณะทำงานระดับพื้นที่ จำนวน 18 รูป/คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการและโมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธฯ ประกอบด้วย 1) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart People เป็นต้นว่า การพัฒนาบ้านคุณธรรมปลอดภัยปลอดภัยหัวใจสะอาด ใจใสสะอาด ใจเป็นสุข การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาภาวะผู้นำของเด็กและเยาวชนในชุมชนหมู่บ้าน 2) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Culture เป็นต้นว่า การสืบสานสืบทอดวิถีชีวิตชาวนา การสืบสานตำนานธุงมุงคล

ในกลุ่มเยาวชนในชุมชน สืบสานประเพณีบุญเดือน 10 และการสืบสานประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าว 3) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Ecology เป็นต้นว่า กิจกรรมวัด 5ส. บ้าน 5ส. และชุมชน 5ส. 4) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Economy เป็นต้นว่า การผลิตกระปุกออมสินไม้ไผ่ และการต่อยอดตรงมงคล และ 5) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Technology เป็นต้นว่า การพัฒนาตลาดต้นโพธิ์ให้เป็นที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชนและเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, เมืองอัจฉริยะเชิงพุทธ, การยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรม

Abstract

The objectives of this research were: present the model of public management of smart Buddhist cities model for enhancement of moral and ethics to the quality of life in the community, Nakhon Sawan province. They use action research by the documentary, focus group discussion with ten experts, a public hearing with 46 core groups, development by activities and project, evaluation by CIPPI model with 18 key stakeholders, and descriptive content analysis technique. Research results; the model of public management of smart Buddhist cities model for enhancement of moral and ethics to the quality of life in community, Nakhon Sawan province consists of; 1) the development of smart people for example; developing a moral home (no alcohol and no smoking), moral, ethical and leadership development of children and youth on communities. 2) development of smart culture, for example; continue of farmers' folkways, continued Thung Mongkol in children and youth in communities, continuing the tradition of Sart Thai and Boon Kun Lan - Su Kwan Krow tradition. 3) development of smart ecology, for example, 5S or five S of temple and community. 4) development of the smart economy, for example, producing bamboo piggy bank and extension the Thung Mongkol, and 5) development of smart technology, for example, Ton - Phoe market for trading and exchanging products in the community and as an exchange area for learning local culture.

Keywords: Public Management, Smart Buddhist Cities Model, Enhancement of Moral and Ethics to The Quality of Life.

บทนำ

แนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ได้เกิดขึ้นครั้งแรกจากการศึกษาของ IBM ในปี 2553 เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของพลเมือง เป็นเมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทันสมัย ให้ประชาชนอยู่ดี มีสุข อย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัย ไม่มีอาชญากรรม และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม (วรศักดิ์ กนกนุกุลชัย, 2562) โดยมีบริการระบบอัจฉริยะด้านสิ่งแวดล้อม (Smart Environment) และจัดให้มีบริการระบบอัจฉริยะอย่างน้อย 1 ด้านจาก 6 ด้าน (Smart Mobility, Smart People, Smart Living, Smart Economy, Smart Governance, Smart Energy) (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2562)

ปัจจุบันสภาพของชุมชนหรือสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก จากสังคมแห่งการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กลักลับกลายเป็นสังคมที่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน กอบโกย และซื้อหามาได้ด้วยตัวเงิน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลและยุคแห่งการแก่งแย่งแข่งขันตามกลไกหรือพลวัตในโลกของทุนนิยมและบริโภคนิยม ความผูกพันแน่นแฟ้นภายในชุมชนหมู่บ้านได้เริ่มที่จะจางหายไปมาก ผู้คนพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง และทำให้ผู้คนในชุมชนหมู่บ้านมีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ซึ่งต่างกับในอดีตที่ผู้คนในชุมชนหรือสังคมจะไว้วางใจกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ไม่เบียดเบียน ไม่ทะเลาะ ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ทั้งนี้เพราะทุกคนยึดมั่นอยู่ในหลักแห่งคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับสังคมชาวพุทธเรียกหลักหรือระเบียบที่ควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนสังคมให้เรียบร้อยดีงามนั้นว่า “ศีล” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2551) ซึ่งจุดมุ่งหมายของศีลนั้นก็เพื่อการฝึกให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่แท้ คือ การไม่เบียดเบียนกัน การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข (ศีลปาโล, 2548)

ชุมชนบ้านหนองกระดุกเหนือ โดยสภาพพื้นที่เป็นที่ราบต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ และบางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ มีรายได้เฉลี่ยของประชากร 77,184.19 บาท/ปี แบ่งเป็น 3 หมู่ ประกอบด้วย หมู่ 5 หมู่ 6 และหมู่ 9 มีวัดหนองกระดุกเหนือเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีการสืบทอดประเพณี และวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น มีประเพณีวัฒนธรรมที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนา และมีความหลากหลายทางชนชาติพันธุ์ เช่น ไทย ลาวครึ่ง มอญ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์, 2562) ถือเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้เป็นชุมชนหมู่บ้านต้นแบบของจังหวัดนครสวรรค์ และก้าวสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะเชียงใหม่ที่มีการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การสืบสาน มีการสร้างงานและ

เศรษฐกิจฐานราก ปราศจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และมีพร้อมด้วยภูมิปัญญาที่เป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการและโมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธกับการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมในหมู่บ้านชุมชนจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกำหนดพื้นที่ต้นแบบ คือ ชุมชนหนองกระดุกเนื้อ - ดอนยาว หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9 ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น ไทย มอญ และลาวครึ่ง ซึ่งมีความซับซ้อนทางสังคม โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์โมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธกับการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมในหมู่บ้านชุมชน ประกอบด้วยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์บริบทเชิงพื้นที่เกี่ยวกับคุณค่าทางคุณธรรม จริยธรรมของผู้คนบนพื้นฐานแห่ง ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมอันดี และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาของหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ทั้งในระดับนโยบายระดับปฏิบัติการ โดยมาจากส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้องและคณะสงฆ์ จำนวน 10 รูป/คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสังเคราะห์โมเดลเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธกับการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. การประชุมแกนนำในระดับพื้นที่ (Core Group) ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ชมรมผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชน จำนวน 41 รูป/คน ซึ่งเป็นการนำข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่มมากำหนดแผนงานและออกแบบกิจกรรมในพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนต้นแบบเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีการขับเคลื่อนพัฒนาในพื้นที่ชุมชนหนองกระดุกเนื้อ - ดอนยาว หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9 ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามแผนปฏิบัติการหรือกิจกรรมที่มาจากข้อสรุปในการประชุมแกนนำในระดับพื้นที่ (Core Group) 5 มิติประกอบด้วย การขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็นชุมชนหมู่บ้าน Smart People, Smart Culture, Smart Ecology, Smart Economy และ Smart Technology

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการขับเคลื่อนพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชน ตามรูปแบบ CIPPI Model ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต และการประเมินผลกระทบ โดยการสัมภาษณ์แกนนำและคณะทำงานที่ได้ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ จำนวน 18 รูป/คน

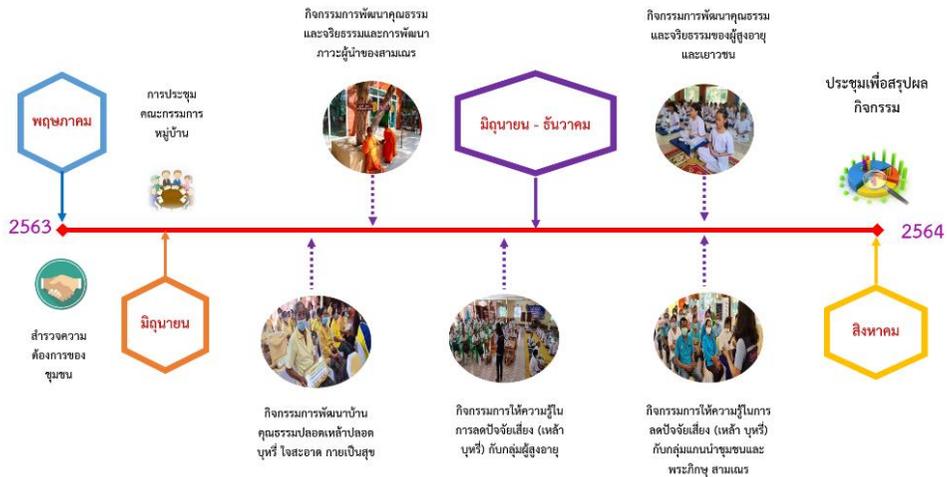
ผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้เชี่ยวชาญในระดับพื้นที่ พบว่าการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านให้น่าอยู่น่าอาศัย ทันสมัย ประชาชนอยู่ดี มีสุข มีสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย มีการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย ไม่มีอาชญากรรม และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้นั้น เป็นการพัฒนากลุ่มชุมชนวิถีพุทธสร้างสรรค์ (Smart Buddhist Community) หรือเป็นเมืองอัจฉริยะของเชิงพุทธ (Smart Buddhist City) ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 1) การพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมของประชาชน (Smart People) 2) การสืบสานวัฒนธรรมชุมชนหรือภูมิปัญญาที่สั่งสมจากอดีตและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (Smart Culture) 3) การร่วมแรงร่วมใจกันในการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน (Smart Ecology) 4) การประกอบสัมมาชีพบนพื้นฐานของความพอดี พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และตั้งอยู่บนฐานของความรู้และคุณธรรม (Smart Economy) และ 5) การพัฒนาให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) บนพื้นฐานการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนวัตกรรมของชุมชน (Smart Technology)

จากการประชุมแกนนำในระดับพื้นที่ (Core Group) ในหมู่ 5 หมู่ 6 และหมู่ 9 ของชุมชนหนองกระดุกเนื้อ - ดอนยาว ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ประชุมได้มีมติกำหนดแผนงานและกิจกรรมในพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในการก้าวไปสู่ความเป็นชุมชนต้นแบบเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธ ดังนี้

1. การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart People

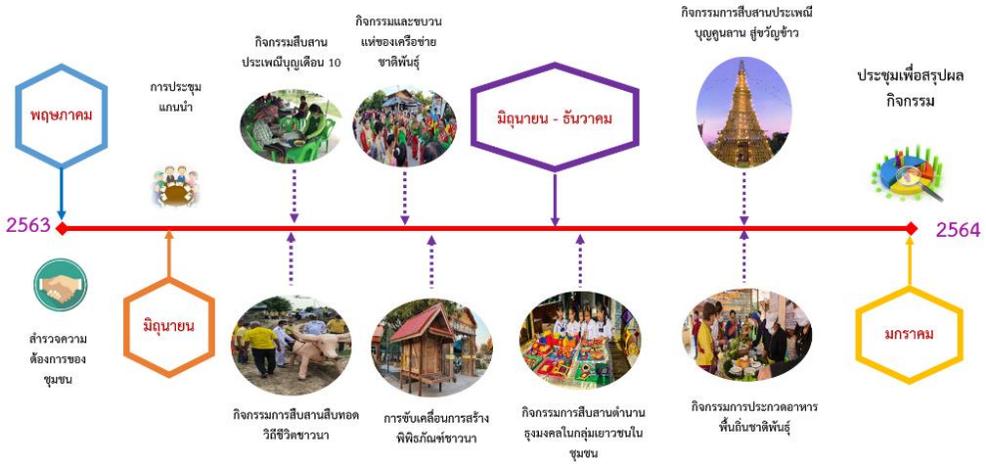

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart People

การพัฒนาคนสู่ความเป็น Smart People เป็นการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกทางสังคมของประชาชนที่สะท้อนถึงคุณธรรมจริยธรรมในระดับปัจเจกที่ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและสันติสุข ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการพัฒนาบ้านคุณธรรมปลอดเหล้าปลอดบุหรี่ ใจสะอาด กายเป็นสุข 2) กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมและการพัฒนาภาวะผู้นำของสามเณร 3) กิจกรรมการให้ความรู้ในการลดปัจจัยเสี่ยง (เหล้า บุหรี่) กับกลุ่มผู้สูงอายุ 4) กิจกรรมการให้ความรู้ในการลดปัจจัยเสี่ยง (เหล้า บุหรี่) กับแกนนำชุมชนและพระภิกษุ สามเณร และ 5) กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้สูงอายุและเยาวชน

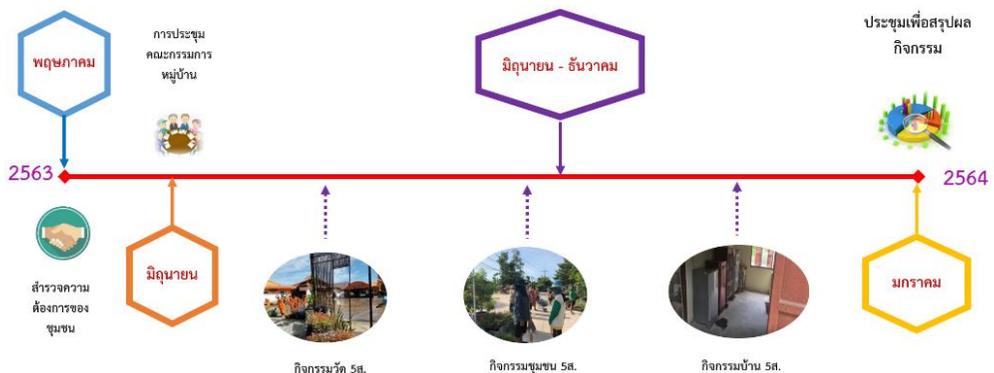
2. การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Culture

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Culture

การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Culture เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอด การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการสืบทอดสืบทอดวิถีชีวิตชาวนา 2) การสร้างพิพิธภัณฑ์ชาวนา 3) กิจกรรมสืบทอดประเพณีบุญเดือน 10 4) กิจกรรมและชบวนแห่ของชาติพันธุ์ 5) กิจกรรมการสืบทอดตำนานรุ่งมดงคงในกลุ่มเยาวชนในชุมชน 6) กิจกรรมประกวดอาหารพื้นถิ่นชนชาติพันธุ์ และ 7) กิจกรรมการสืบทอดประเพณีบุญคุณลาน สู่ขวัญข้าว

3. การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Ecology

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Ecology

การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Ecology เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนหมู่บ้านให้เหมาะแก่การอยู่อาศัย การประกอบสัมมาชีพ โดยพัฒนาตามแนวทาง “5ส.” ประกอบด้วย 1) กิจกรรมวัด 5ส. 2) กิจกรรมชุมชน 5ส. และ 3) กิจกรรมบ้าน 5ส.

4. การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Economy

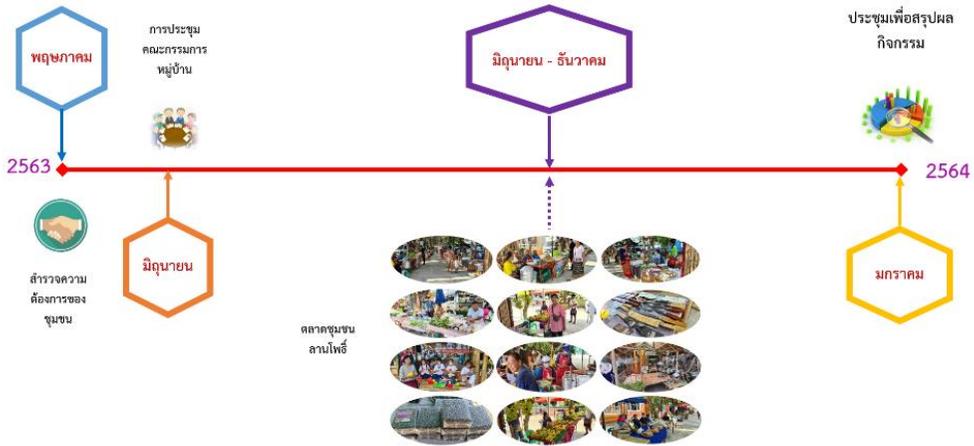

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Economy

การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Economy เป็นการพัฒนาและต่อยอดอาชีพหรือกลุ่มสัมมาชีพ เพื่อสร้างรายได้มาจุนเจือครอบครัวให้พออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี และอาจจะทำให้เกิดชุมชนมั่งมี ศรีสุขในอนาคต ประกอบด้วย 1) การต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชน กระปุกออมสินไม้ไผ่ 2) การต่อยอดสินค้าพื้นถิ่นรุ่งมงคล และ 3) ตลาดชุมชนลานโพธิ์ ซึ่งเป็นลานการค้าชุมชนเพื่อรองรับกับผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน

5. การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Technology

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Technology

การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Technology ประกอบด้วย การพัฒนาและยกระดับลานการค้าชุมชนหรือตลาดลานโพธิ์ให้เป็นที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชน ถือเป็น การสร้างพื้นที่สาธารณะที่จะเป็นจุดศูนย์กลางในการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่ปรากฏในรูปแบบของหลากหลายด้านอาหาร ด้านงานอาชีพฝีมือ ด้านศิลปะและดนตรี ด้านเครื่องจักสาน การตีเหล็ก ที่มี การสืบสาน รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากบรรพบุรุษ

การประเมินผลการบริหารจัดการของโมเดลเมืองอัจฉริยะเชียงใหม่ในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ตามรูปแบบ CIPPI Model พบว่า

1. การประเมินด้านบริบท พบว่า แต่ละโครงการมีความเป็นไปได้และในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ก็มีความสอดคล้องกับสภาพชุมชน ทิศทางวัฒนธรรมมีความเข้มแข็ง และทุนชุมชนมีความเข้มแข็ง
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ชุมชนมีความศรัทธาในภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ มีการบริหารจัดการชุมชนมีความเข้มแข็ง มีแกนนำชุมชน จิตอาสา มีความเข้มแข็ง และศักยภาพชุมชนมีความเข้มแข็ง เอื้ออาหารและแบ่งปันซึ่งกันและกัน
3. การประเมินกระบวนการ พบว่า มีการสร้างข้อตกลงชุมชน ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนกิจกรรมฯ ด้านเวลาและแนวทางการแก้ไข คือ ปรับช่วงเวลาการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และข้อจำกัดในการขับเคลื่อนกิจกรรมฯ ในช่วงสถานการณ์โรค Covid - 19 และแนวทางการแก้ไข คือ เพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบ และลดจำนวนผู้เข้าร่วมงานตามความเหมาะสม

4. การประเมินผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามตัวชี้วัดใน 4 ด้าน คือ Smart People, Smart Culture, Smart Ecology, Smart Economy และ Smart Technology พบว่าการขับเคลื่อนและดำเนินการกิจกรรมและโครงการเป็นไปโดยราบรื่น ทั้งนี้ความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่และความร่วมมือจากหลายภาคส่วน

5. การประเมินผลกระทบ พบว่า มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน คือ ชุมชนได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลชุมชนคุณธรรม และในปี 2564 ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านศีล 5 ต้นแบบของจังหวัดนครสวรรค์และเป็นตัวแทนในการเข้าประกวดระดับภาคระดับเหนือ และระดับประเทศของมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านโดยการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ชุมชน การจัดทำพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์ และการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

อภิปรายผล

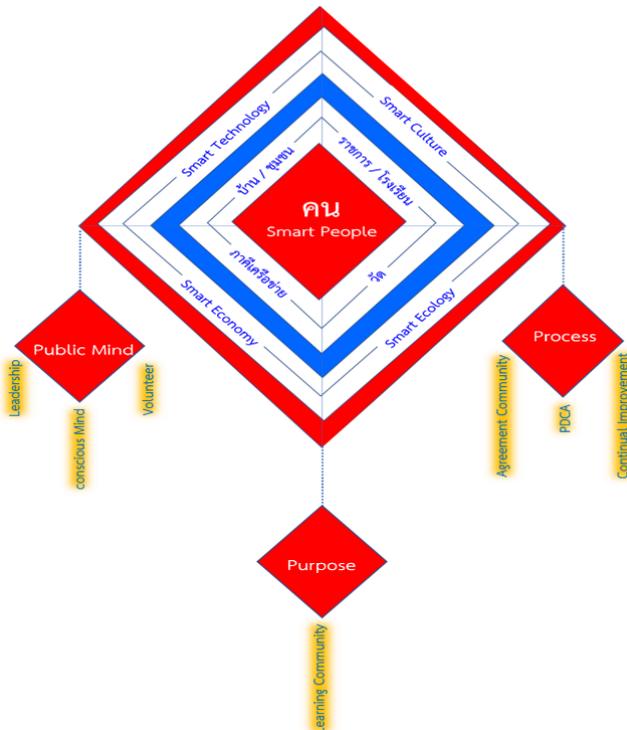
การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคนสู่ความเป็น Smart People ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมของประชาชนที่สะท้อนถึงคุณธรรมจริยธรรมในระดับปัจเจกที่ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและสันติสุข ดังผลการวิจัยของ พระมหานันท องค์กรสิริ ที่พบว่า คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมและจะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจ จะทำงานในใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น ถือเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดีอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ (พระมหานันท องค์กรสิริ, 2561) 2) การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Culture เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอด การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังผลการวิจัยของ พระนิพนธ์ โสภโณ (อนันตกิจโสภณ) ที่พบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธของหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมและปฏิบัติตามจารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด (พระนิพนธ์ โสภโณ (อนันตกิจโสภณ), 2560) 3) การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Ecology เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนหมู่บ้านให้เหมาะแก่การอยู่อาศัย การประกอบสัมมาชีพ ดังผลการวิจัยของ อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ (2558) พบว่า ชุมชนท้องถิ่นควรมีบทบาทที่สำคัญในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ ฉะนั้น

จึงเป็นความชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมกับการจัดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน (อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, 2558) 4) การพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Economy เป็นการพัฒนาและต่อยอดอาชีพหรือกลุ่มสัมมาชีพ ดังผลการวิจัยของ ชมพู อีสริยาวัฒน์ และ ธีตารัตน์ คิมกระโทก ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาสัมมาชีพโดยการฝึกอาชีพให้มีการฝึกอบรมอาชีพหรือการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว (ชมพู อีสริยาวัฒน์ และธีตารัตน์ คิมกระโทก, 2561) และ 5) การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็น Smart Technology เป็นการพัฒนาลาดต้นโพธิ์ให้เป็นที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชนและเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังผลการวิจัยของ พระครูปลัดสราวุธ ฐิตปณฺโญ พบว่า วัดถือเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะจารีตประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชน โดยอาจจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีชีวิตของชุมชน โดยการจัดพิพิธภัณฑ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน และรวบรวมสิ่งของที่มีค่าของชุมชน (พระครูปลัดสราวุธ ฐิตปณฺโญ, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์” ประกอบด้วย ดังนี้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยข้างต้น คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อสานต่อเจตนารมณ์ การสืบสานตำนานธุงมงคล ภาพองค์ความรู้จึงประกอบขึ้นตามลักษณะของธุงมงคลในบริบท ของชนชาติพันธุ์ลาวครั้ง ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ชุมชนหนองกระดุกเนื้อซึ่งเป็นพื้นที่การวิจัย เชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้การที่จะพัฒนาหรือบริหารจัดการชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ เชียงพุดนั้น จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะเชียงพุดในการยกระดับคุณภาพ ชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ หัวใจของการพัฒนาก็คือ จะต้องพัฒนาคนให้มีความถึงพร้อม (Smart People) ก่อนเป็นเรื่องแรก จากนั้นค่อยมีการ พัฒนาด้านวัฒนธรรม (Smart Culture) สภาพแวดล้อม (Smart Ecology) เศรษฐกิจ (Smart Economy) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Smart Technology) ติดตามมา

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างเครือข่าย (Network) ในการขับเคลื่อนพัฒนาสู่ความเป็น เมืองอัจฉริยะเชียงพุดนั้น ทุกคน ทุกฝ่าย โดยเฉพาะเครือข่าย “บวร” ทั้งบ้าน/ชุมชน องค์กร ภาครัฐ/โรงเรียน วัดหรือคณะสงฆ์ และภาคีเครือข่าย จะต้องรวมตัวกันด้วยความสมัครใจเพื่อ ร่วมกันพัฒนาชุมชน หมู่บ้านของตนเองให้เกิดความเป็นเมืองอัจฉริยะเชียงพุด (Smart Buddhist City)

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาไปสู่เมืองอัจฉริยะเชียงพุด (Smart Buddhist City) นั้นจะต้องประกอบด้วยกรอบการขับเคลื่อนใน 3 มิติ (3Ps) คือ 1) Public Mind (จิตสาธารณะ) คนในชุมชนจะต้องรู้จักเสียสละ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำ ประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำทางจิตวิญญาณ (Leadership) จิตสำนึก (Conscious Mind) จิตอาสา (Volunteer) 2) Process (กระบวนการ) ในการขับเคลื่อน กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์นั้นจะต้องมีข้อตกลงชุมชน (Agreement Community) มีกระบวนการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement) และ 3) Purpose (เป้าหมาย) จะต้องสร้างเป้าหมายและ คุณค่าร่วมโดยเฉพาะการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) โดยสร้าง และขยายฐานความรู้ในยังพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งต่อ ผู้คนในชุมชนและผู้ที่มีความสนใจใคร่รู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการและโมเดลเมืองอัจฉริยะเชียงพุดกับการ ยกระดับคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมในหมู่บ้านชุมชนจังหวัดนครสวรรค์” จะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะเชียงพุดนั้นจะต้องมีการพัฒนา คนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม จะต้องอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การสืบสาน จะต้องมีการสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง จะต้องร่วมแรงร่วมใจกัน

ดูแลและรักษาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และจะต้องร่วมกันสร้างความพร้อมที่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่อุดมไปด้วยภูมิปัญญาที่เป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมท้องถิ่น ทั้งนี้คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้ 1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่จะส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนเพื่อการสร้างเมืองอัจฉริยะเชิงพุทธให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม 2) หมู่บ้าน/ชุมชนควรมีแผนยุทธศาสตร์ระดับชุมชนที่มาจากเวทีสาธารณะที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับฟังความคิดเห็น และการสร้างสรรค์พัฒนาที่มาจากข้อขัดแย้งหรือจากความแตกต่างทางความคิด เพื่อการต่อยอดและพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ชมพู่ อิศริยาวัฒน์ และธิดารัตน์ คิมกระโทก. (2561). พัฒนาสัมมาชีพตามวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในระดับครัวเรือนของประชาชน อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 2(3), 25-37.
- พระครูปลัดสราวุธ ฉัตรปญโญ. (2560). การพัฒนาวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนในจังหวัดชลบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 505-522.
- พระนิพนธ์คุณ โสภณ (อนันตกิจโสภณ). (2560). การพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธของหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 489-504.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2551). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระมหานันต์ องกุลศิริ. (2561). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 2(2), 81-90.
- วรศักดิ์ กนกนกุลชัย. (2562). เมืองอัจฉริยะ: โอกาสและความท้าทายสำหรับวิศวกร. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 43(5301), 17-20.
- ศีลปาโล. (2548). กรรมลิขิต: ฉบับคู่มือเตือนสติ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2562). มาตรการส่งเสริม สมาร์ทซิตี้. BOI e-Journal, 2(1), 14-15.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. (2562). รายงานหมู่บ้านคุณธรรมประจำปี 2561. นครสวรรค์: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลาดยาว.
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2558). ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร (Executive Journal), 35(1), 104-113.